

**BUVUSIŲ KARINIŲ OBJEKTŲ TERITORIJŲ PAJŪRYJE (APIE 6 HA IR 10 HA TERITORIJOS
SMILTYNĖJE) PRITAIKYMO REKREACINĖMS REIKMĖMS DETALIŲJŲ PLANŲ PARENGIMO
PROJEKTŲ, KURIŲ PAGRINDU BUS RENGiami DETALIEJI PLANAI**

DEVIZAS
PRIDĖTINĖ REALYBĖ

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. TRUMPAS TERITORIJOS NAUDOJIMO KONCEPCIJOS APIBŪDINIMAS

Pagrindinis teritorijos naudojimo koncepcijos tikslas-esamus karinius objektus ir planuojamas teritorijas integruoti į bendrą Kuršių nerijos rekreacinį-turistinį tinklą.

Kuršių nerija yra unikali Lietuvos teritorija tiek istorine-kultūrine, tiek gamtine raida. Projekte numatomos priemonės, skatinančios šios vietovės pažinimą įvairiais aspektais, prioritetą suteikiant išlikusių karinių objektų konservacijai ir maksimaliam autentikos išlaikymui. Jų dabartinė būseną tai praėjusio laiko ir skirtingų istorinių periodų ir santvarkų gyva iliustracija, leidžianti suvokti laiko tarpsnius ir poveikį. Koncepcijoje vengiama tiesmuko butaforinio atkūrimo bei intervencijos.

Akcentuojamas kokybiškas, ilgaamžis aplinkos įrengimas bei prižiūrėjimas, investuojant į takų sutvarkymą, mažąją architektūrą, apšvietimą bei nenutrūkstamą aplinkos priežiūrą. Švarūs tualetai, komfortiški suoliukai, dviračių stovai, pavėsinės, veikiantys šviestuvai, kokybiškos dangos yra geriausias fonas išryškinti unikalią Kuršių nerijos aplinką bei joje esančius kultūrinio paveldo elementus.

Koncepcijoje siūloma karinio paveldo objektų konservacija. Atliekami darbai, sustabdantys tolimesnį objektų nykimą, išsaugoma dabartinė jų būklė. Akcentuojamas susisiekimo infrastruktūros sutvarkymas ir pritaikymas objektų lankymui, integravimui į vientisą pažintinį tinklą. Akcentuojama, kad Antrojo pasaulinio karo karinio paveldo populiarinimas būtų patrauklus įvairaus amžiaus ir išsilavinimo lankytojams. Siūloma ant takų dangos pateikti navigacinius žymėjimus, nukreipiančius dviratininkų, pėsčiųjų, orientacininkų maršrutus į lankomus objektus (lankomo objekto pavadinimas, pagrindinė objekto informacija ir nuoroda į virtualią iliustraciją).

Kuriamas virtualus navigacinis žemėlapis, kuriame nurodomi visi Kuršių nerijoje esantys karinio paveldo objektai bei detali informacija apie juos. Žemėlapis veikia GPS sistemos pagrindu. Realio laiko juo besinaudojantys žmonės mato savo dabartinę lokaciją, artimiausių karinių objektų padėtį, gali susipažinti su jų istorine medžiaga, matyti rekonstruotą trimatį vaizdą. Žemėlapis integruojamas į mobiliuosius telefonus, planšetes ir pan. Vartotojai patys gali įsidiesti į asmeninius įrenginius arba išsinuomoti turizmo ir informacijos centre. Karinių objektų vaizdas iliustruojamas pasitelkiant skaitmenines technologijas - **pridėtinę realybę**¹. Informacija, esanti virtualiame žemėlapyje gali būti lengvai atnaujinama, papildoma, detalizuojama. Taip išsaugomas autentiškumas, esama karinių objektų padėtis, nesikišama į gamtinę aplinką, nevykdomos statybos ir skleidžiama informacija apie tai, kaip objektai atrodė.

Teritorijų plėtros koncepcija: naudojimo ir apsaugos svarbiausios kryptys, tvarkymo prioritetai

Konservuojamas esamas karinis paveldas, sustabdomas tolimesnis objektų nykimas. Paliekama maksimaliai autentiška aplinka. Tokia, kokia buvo jų statymo laikotarpiu. Sutvarkomos takų dangos, apšvietimas, įrengiami būtiniausi inžineriniai elementai.

¹ **Pridėtinė realybė** (ang. augmented reality) - realaus pasaulio atvaizdavimas su papildomais kompiuterinės grafikos elementais, suteikiančiais papildomos informacijos apie stebimą objektą. Vaizdas stebimas realiu laiku, naudojant vaizdų stebėjimo įrangą – internetinę kamerą, mobiliojo telefono kamerą, ar kitą priemonę. Gautas vaizdas yra apdorojamas, atpažįstami tam tikri objektai, ir tuo metu ant stebimo vaizdo pateikiama papildoma informacija, grafiniai elementai. Informacijos šaltinis – wikipedia.org

Statybų bei aplinkos tvarkymo programa

Karinių objektų renovacija, infrastruktūros sutvarkymas (esamų takelių tinklo atkūrimas, dangos tvarkymas, naujų pėsčiųjų, dviračių takų, apšvietimo, nuorodų, mažosios architektūros elementų įrengimas), kraštovaizdžio, augmenijos sutvarkymas. Infrastruktūros elementų (takelių, šviestuvų, mažosios architektūros) atnaujinimas, kokybiškas įrengimas; pažintinių maršrutų įrengimas, esamų objektų konservavimas ir apsauga, avarinės būklės šalinimas, kuriama galimybė patekti, apžiūrėti objektus. Virtualios pažintinės - informacinės platformos diegimas atkuriant vertingų objektų raidos etapus ir pateikiant išsamią bei įdomią medžiagą. Nuomojamos planšetės Smiltynėje, Kuršių Nerijos nacionalinio parko infocentre arba Klaipėdoje turizmo ir informacijos centre.

Priemonės teritorijos pritaikymui miestiečių ir turistų rekreacijai. Įtraukimas į turistinius maršrutus, informacijos pasiekiamumas. Karinio paveldo garsinimas, viešinimas (taip pat internete ir socialiniuose tinkluose). Informacija taip pat teikiama Smiltynėje, Kuršių Nerijos nacionalinio parko infocentre arba Klaipėdoje turizmo ir informacijos centre.

Inžinerinės, transporto, aptarnavimo infrastruktūros sprendiniai. Įrengiami pagrindiniai inžineriniai elementai – viešieji tualetai, elektros instaliacija ir apšvietimas, kad maršrutai galėtų būti naudojami ir tamsiuoju paros metu (saugumo sumetimais). Elektros gavybai galima panaudoti alternatyvius energijos gavybos šaltinius (saulės baterijos, vėjo jėgainės). Kuršių nerijos klimatinės sąlygos itin tinka alternatyviems energijos šaltiniams steigti (metinė suminė radiacija sudaro 90 kcal/cm². Saulė šviečia vidutiniškai 1982 valandas per metus, arba 39 % galimos saulės spindėjimo trukmės. Kuršių nerijoje daugiausia saulėtų dienų Lietuvoje).

Teritorijų įvairesnių paskirčių papildymo galimybės. Teritorijos skirtos rekreacijai, pažinimui, sportui. Bendras, visus objektus integruojantis maršrutas. Viena kitą papildančios paskirtys. Tolimesniu vystymu gali būti numatytas buvusios Pajūrio halės atstatymas.

Darni takų struktūra. skirtingi takų intensyvumai: (pažintinis, istorinis, greitas etc.). Buvusio takų tinklo atkūrimas. Yra numatomi du pagrindiniai maršrutai: kopgalio ir karinių objektų. Įrengiamos nuorodos į artimiausius karinius ar kultūrinius objektus leidžiant lankytojams patiems rasti kelią, taip geriau pažįstant aplinką.

Bendras visų karinių objektų pritaikymas ir naudojimo organizavimas (pagal galimybių studiją).

a). Pasyvus naudojimas - pažintis, poilsis.

Objektų apžvalginiai maršrutai, susipažinimas su istorija. Dviračių ir pėsčiųjų maršrutai. Prie labiausiai matomų objektų - infostendai su visų objektų vietų nurodymu, nuorodos į virtualią iliustraciją. Poilsio aikštelės su dviračių stovais, suoliukais, šiukšliadėžėmis.

Bunkeryje, esančiame sklype B, galima įrengti muziejų su nuolatine arba sezonine ekspozicija. Ekskursijos, karinė virtuvė, apgyvendinimas autentiškomis sąlygomis, iliustruojant buvusius militaristinius pojūčius.

b). Aktyvus naudojimas - sportas, žaidimai.

Sportinis orientavimas. Įvairūs nuotykių žaidimai, kurių metu žaidėjai atlieka įvairias užduotis, ieško paslėptų kodų, lobių ir t.t. (pvz. Encounter). Teritorijoje būtų galima leisti organizuoti tokio tipo žaidimus, pritaikant objektus organizatorių nuožiūra.

c). Potencialių naudotojų idėjos.

Duoti galimybę potencialiems naudotojams patiems pasiūlyti, kaip pritaikyti teritoriją ir joje esančius objektus.

Galimas vystytojas + valdymo būdas. Klaipėdos turizmo ir informacijos centras, Kuršių nerijos nacionalinis parkas arba didesnėms investicijoms ir platesniam naudojimui pasitelkiamas (išnuomojama) privatus kapitalas. Pavyzdžiui Smiltynės jachtklubo teritorijos ir pastatų valdytojas.

Želdynų apsauga + naujų įrengimas. Intervencija į gamtinius elementus būtų minimali. Maksimaliai išsaugojami esami želdiniai, nesikišant į natūralią ekosistemą. Sklype A numatoma įrengti apžvalginį maršrutą minimaliomis priemonėmis – pravalant takų vietose mišką, neįrengiant dangos ir išsaugant natūralią miško paklotę.

Ekonomiškai racionalu. Pirmo etapo sprendiniai inovatyvių sprendinių pagalba būtų patrauklus lankytinas objektas. Garsinamas karinis paveldas, jo unikali kultūrinė vertė bei istorinė raida.

2. SIŪLOMŲ SPRENDINIŲ ATITIKTIS GALIOJANTIEMS TERITORIJŲ PLANAVIMO DOKUMENTAMS (argumentuotai pagrįdžiant)

Pagal Klaipėdos miesto bendrąjį planą, planuojama teritorija yra miško ūkio paskirties žemėje. Teritorija yra Kuršių nerijos nacionaliniame parke istorinio draustinio teritorijoje. Pagal Kuršių nerijos nacionalinio parko tvarkymo planą, nagrinėjama teritorija patenka į miškų ūkio paskirties žemės M(S)Ri – intensyvaus pritaikymo (kopų parkų) miškų-smėlynų kraštovaizdžio tvarkymo zoną. Rekreaciniai miškai – tai miškai, kurių svarbiausia funkcija yra žmogaus rekreacinių poreikių gamtoje tenkinimas ir poilsavimo sąlygų sudarymas. Planuojamoje teritorijoje sudaromos sąlygos kaitintis saulėje, paliekamos esamos užuovėjos.

Teritorijoje Koptalyje su esamais objektais ir planuojamais gerbūvio bei vizualinės informacijos elementais detaliau planu būtų nustatomas tvarkymo ir naudojimo režimas. Pagrindinė tikslinė žemės naudojimo paskirtis (miškų ūkio paskirties žemė) nekeičiama. Planuojama nustatyti naudojimo būdą - rekreacinių miškų sklypas (valstybinių parkų rekreaciniai miško sklypai ir kiti miškai, naudojami gyventojų poilsiui).

3. SIŪLOMŲ FORMUOTI SKLYPŲ RODIKLIAI (sklypo plotas m², sklypo užstatymo plotas m², sklypo užstatymo intensyvumas %, sklypo užstatymo tankumas %)

Siūloma formuoti tris žemės sklypus nagrinėjamoje teritorijoje Smiltynėje. Sklypų pagrindinė tikslinė žemės naudojimo paskirtis (miškų ūkio paskirties žemė) nekeičiama. Detalioju planu planuojama nustatyti naudojimo būdą - rekreacinių miškų sklypas (valstybinių parkų rekreaciniai miško sklypai ir kiti miškai, naudojami gyventojų poilsiui).

Formuojamame sklype A yra likęs buvęs karinis objektas (Antrojo pasaulinio karo vokiečių baterija) ir planuojami įrengti gerbūvio bei vizualinės informacijos įrenginiai, reikalingi atkuriamo objekto pritaikymui rekreacijai ir naudojimui. Siūlomo formuoti žemės sklypo preliminarios ribos pateikiamos sklypų detalizacijų brėžinyje.

Siūlomo formuoti sklypo A užstatymo rodikliai

Pavadinimas	Sklypas A		
	Mato vienetas	Kiekis	Pastabos
sklypo plotas	~m ²	4695	Sklypų užstatymo rodikliai tikslinami detaliojo plano rengimo metu
sklypo užstatymo plotas	~m ²	627	
sklypo užstatymo intensyvumas	~%	13,4	
sklypo užstatymo tankumas	~%	13,4	

Formuojamame sklype B yra esamas viešasis tualetas, kurį planuojama sutvarkyti ir pritaikyti naudojimui. Planuojamas vandens ir elektros įvadas. Siūlomo formuoti žemės sklypo preliminarios ribos pateikiamos sklypų detalizacijų brėžinyje.

Siūlomo formuoti sklypo B užstatymo rodikliai

Pavadinimas	Sklypas B		
	Mato vienetas	Kiekis	Pastabos
sklypo plotas	~m ²	612	Sklypų užstatymo rodikliai tikslinami detaliojo plano rengimo metu
sklypo užstatymo plotas	~m ²	64	
sklypo užstatymo intensyvumas	~%	10,5	
sklypo užstatymo tankumas	~%	10,5	

Formuojamame sklype C yra esama pirtis bei gelbėjimo stotis. Siūloma pagerinti pirties higienines, sanitarines sąlygas, estetinį vaizdą, galėtų atsirasti daugiau SPA paslaugų, kokybiškesnė kavinė. Siūlomo formuoti žemės sklypo preliminarios ribos pateikiamos sklypų detalizacijų brėžinyje.

Siūlomo formuoti sklypo C užstatymo rodikliai

Pavadinimas	Sklypas C		
	Mato vienetas	Kiekis	Pastabos
sklypo plotas	~m ²	2358	Sklypų užstatymo rodikliai tikslinami detaliojo plano rengimo metu
sklypo užstatymo plotas	~m ²	381	
sklypo užstatymo intensyvumas	~%	16,2	
sklypo užstatymo tankumas	~%	16,2	

4. SIŪLOMŲ STATINIŲ, ĮRENGINIŲ RODIKLIAI (bendrasis plotas m², aukštis m.). PRITAIKOMŲ STATINIŲ FUNKCIJOS APRAŠYMAS, PAGRINDIMAS

Teritorijos vystymui pritaikomi esami karinio paveldo statiniai, nauji neprojektuojami. Sklype A esantys kariniai statiniai įtraukiami į vieną apžvalginį maršrutą, prie trijų iš jų įrengiami informacijos taškai ir poilsio aikštelės.

Bunkeris, esantis sklype B, pritaikomas kariniam muziejui, su nuolatine arba sezonine ekspozicija, filmų rodymais, ekskursijomis. Statinys sutvarkomas, būtinas elektros ir vandens pravedimas, viduj įrengiamas tualetas. Vasarą gali veikti laikina kavinė arba karinė virtuvė.

Taip pat visi šių teritorijų kariniai objektai gali būti pritaikyti įvairių renginių organizatorių nuožiūra su sąlyga, kad nebus pažeista jų fizinė būklė.

5. SIŪLOMŲ STATYBŲ BEI APLINKOS TVARKYMO PROGRAMA (etapai, seka, apytikrė kaina (nurodant pateiktų skaičiavimų pagrįstumą), galimi vystytojai, valdymo būdas)

Siūlomi atlikti statybos bei aplinkos tvarkymo darbai: karinių objektų renovacija, viešųjų tualetų renovacija, infrastruktūros sutvarkymas (esamų takelių tinklo atkūrimas ir naujų formavimas, dangos tvarkymas, naujų pėsčiųjų takų, apšvietimo, nuorodų, mažosios architektūros elementų įrengimas), kraštovaizdžio, augmenijos sutvarkymas.

Šie darbai galėtų būti vykdomi Kuršių nerijos nacionalinio parko, Klaipėdos miesto savivaldybės, Europos Sąjungos bei privataus valdytojo lėšomis. Numatyti darbai gali būti finansuojami iš skirtingų šaltinių, numatant jų įrengimo etapiškumą. Etapai gali būti skirstomi pagal poreikius ir finansines galimybes. Dviračių takus siūloma sutvarkyti kitų programų lėšomis. Šiame projekte dviračių takų atnaujinimo nevertiname.

Galimi teritorijos vystytojai: Smiltynės jachtklubo teritorijos ir pastatų valdytojai, Klaipėdos turizmo ir informacijos centras, Kuršių nerijos nac. parkas.

	Vieneto kaina, Lt	Mato vienetas	Galutinė suma, Lt	Pastabos
Baterija prie jūros Smiltynėje		~630 m2	830 tūkst.	Baterijos paruošimas konservavimui, konservavimas, eksponavimas. Būtina hidroizoliacija. Vietinė vandentiekio bei nuotekų sistema, elektros įvadas (alternatyva- saulės baterija/mini-vėjo jėgainė). Minimali vėdinimo ir šildymo sistema. Aplinkos sutvarkymas.
II pasaulinio karo vokiečių baterija Kogpalyje	10 tūkst.	20 vnt.	200 tūkst.	Platformų remontas ir konservavimas. Įvertinta pagal statinio techninės būklės įvertinimą, konkurso techninės užduoties priedą 2-3 (buvusių karinių objektų Klaipėdos pajūryje pritaikymo galimybių studijos ištrauką)
Pėsčiųjų takelių išvalymas, naujų takelių infrastruktūros sukūrimas karinių objektų apžiūrėjimui	20 tūkst./km	~3.0 km	60 tūkst.	Esamų takelių sutvarkymas, naujų suformavimas, išlaikant natūralią miško paklotę (žiema tai galėtų būti slidinėjimo trasa)
WC	500 tūkst.	3 vnt.	1 500 tūkst.	Su inžinerine infrastruktūra (vandentiekis, kanalizacija, elektra)
Šviestuvai	3 tūkst.	30 vnt.	90 tūkst.	Su pastatymu
Informacinės lentelės	0,5 tūkst.	10 vnt.	5 tūkst.	Su pastatymu
Rodyklės	0,5 tūkst.	10 vnt.	5 tūkst.	Su pastatymu
Suoliukai	2 tūkst.	15 vnt.	30 tūkst.	Su pastatymu
Dviračių stovai	0,8 tūkst.	4 vnt.	3,2 tūkst.	Su pastatymu
Šiukšliadėžės	0,5 tūkst.	15 vnt.	7,5 tūkst.	Su pastatymu
Virtualaus navigacinio žemėlapiu su pridėtine realybe sudarymas	80 tūkst.	1 vnt.	80 tūkst.	

Visi lentelėje aprašytų objektų įrengimas gali būti skaidomas į atskirus etapus.

6. SIŪLOMŲ STATINIŲ, ĮRENGINIŲ NAUDOJIMO PLANAS PAGAL SEZONUS

a. Pavasaris

Pavasario metu įmanomas ir pasyvus ir aktyvus naudojimas. Apžvalginiai maršrutai, pažintinės ekskursijos, ekspozicija. Sportinis orientavimas ir nuotykių žaidimai gali vykti ištisus metus. Epizodiškai, pvz.: savaitgaliais ar per mokinių atostogas gali veikti karinė virtuvė.

b. Vasara

Vasaros metu teritorija ir joje esantys objektai gali būti naudojami ir aktyviai ir pasyviai – ekspozicija, pažintiniai maršrutai, dviračių trasos, nuotykių žaidimai. Galima įkurti laikiną vasaros kavinę arba karinę virtuvę prie esamo bunkerio. Tikimasi, kad vasaros metu lankytojų daugės, tad ypatingą dėmesį reikia skirti takų, poilsio aikštelių, viešųjų tualetų priežiūrai bei tvarkymui.

c. Ruduo

Rudenį teritorijų naudojimas analogiškas pavasariui.

d. Žiema

Žiemos metu esant tinkamoms sąlygoms, gali būti pažymėtos slidinėjimo trasos. Ekspozicija, žaidimai, informacijos teikimas gali veikti ištisus metus.

Teritorijų panaudojimo įvairių sezonų metu lentelė

	Pavasaris	Vasara	Ruduo	Žiema
informacija	+	+	+	+
ekspozicija	+	+	+	+
ekskursija	+	+	+	+
nuotykių žaidimai	+	+	+	+
karinė virtuvė	+-	+	+-	
slidinėjimo trasa				+

Pateikiami 2 brėžiniai :

1. Smiltynės teritorijos plėtros koncepcijos brėžinys, M 1:10 000

2. Planuojamų teritorijų koncepcijos brėžiniai, M 1:1000